

Sammanställning av Sveriges andra globala livsmedelssystem dialog om livsmedelsförsörjning, konflikt och motståndskraft inför toppmötet om livsmedelssystem 2021

Dialogen ägde rum den 29 april, kl. 09:00 – 12:15 och arrangerades av Regeringskansliet, det svenska globala jordbruksnätverket (SIANI), Sveriges biståndsmyndighet (Sida) och Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI). Dialogen är en av de nationella livsmedelsdialoger som arrangerats av Sverige inför FN toppmötet Food System Summit (FSS). Dialogen var den andra av tre globala dialoger som arrangerades av SIANI för att ge ett globalt perspektiv på Sveriges förberedelsearbete.

Livsmedelssystem spelar en avgörande roll för miljö, klimat och hälsa samt möjligheterna att nå målen i Agenda 2030 och detta är anledningen till att FN:s generalsekreterare António Guterres har tagit ett initiativ till att organisera ett toppmöte om hållbara livsmedelssystem – FSS.

Under våren 2021 har flera dialoger organiserats. Syftet med dialogerna är att ge insikt om livsmedelssystem och identifiera utvecklingsområden. Rapporteringen ska bidra till en gemensam färdväg mot hållbara livsmedelssystem. Dialogerna har utformats utifrån ett upplägg som tagits fram av toppmötets dialogsekreterariat¹.

Målsättningen har varit att skapa en inkluderande dialog med ett brett perspektiv genom att bjuda in representanter som arbetar inom eller i koppling till livsmedelssystemet. Till denna dialog som hade ett särskilt internationellt fokus har inbjudan främst delats med aktörer som på något sätt är kopplade till det svenska internationella utvecklingssamarbetet.

Under dialogen deltog 160 personer. Efter ett öppningsseminarium delades deltagarna in i 12 grupper där de fick diskutera en visionsmening med hjälp av en samtalsledare. I gruppen närvarade också en sekreterare som antecknade det som framkom i diskussionerna och som presenteras i denna rapport. Under diskussionerna rådde *Chatham House* regler vilket innebär att anteckningarna har anonymiserats och inga direkta citat återges i rapporteringen.

Grupperna skapades med utgångspunkt att få en bred representation av olika aktörer, kön och ålder, samt deltagare från olika länder i varje grupp till den mån det var möjligt.

¹ <https://summitdialogues.org/overview/member-state-food-systems-summit-dialogues/>

Följande visionsmeningar diskuterades under dialogen:

1. Initiativ till att stärka livsmedelssystem i konfliktdrabbade samhällen, bidrar till att skapa fred, stabilitet och inkludering
2. Kopplingen mellan otrygg livsmedelsförsörjning och våldsamma konflikter uppmärksammas och en rad institutionaliserade riskhanteringsverktyg är etablerade
3. Våra livsmedelssystem är hållbara och jämlika; de bygger motståndskraft mot otrygg livsmedelsförsörjning och förbättrar möjligheterna för fred
4. Initiativ till att stärka motståndskraft mot hunger och konflikter riktar sig mot både olika delar av livsmedelskedjan och hela livsmedelssystem. Initiativen tar även hänsyn till lokala kontexter och främjar lokala kapaciteter vilket möjliggör att externa intressenter endast behöver bidra med extra stöd
5. Människor har makt att förbereda sig för, motstå, och återhämta sig från kriser och katastrofer; samtidigt som de är del av livsmedelssystem som ger näringsrik mat och bidrar till mer jämlika levebröd (livelihoods), och att hållbara ekosystem säkerställs.

Dialogen inleddes med ett öppningsseminarium modererat av Katy Harris, *Senior Policy Fellow på Stockholm Environment Institute (SEI)*. Seminariet inleddes med ett tal från Janine Alm Ericson, *Statssekreterare hos ministern för internationellt utvecklingssamarbete*. Under öppningsseminariet talade även Amir Abdulla, *vice verkställande direktör på FN:s livsmedelsprogram (WFP)*, och Dan Smith, *direktör på SIPRI*. De delade insikter från respektive organisations arbete och forskning. Efter talarna följde ett panelsamtal lett av Line Gordon, professor och föreståndare för *Stockholm Resilience Centre*, vilket fokuserade på vikten av att stärka motståndskraften i livsmedelssystem. I panelsamtalet deltog Georges Bazongo, *verksamhetschef på Tree Aid*, och Kristin Hall, *chef för givare & Nutrition for Growth, på The Power of Nutrition*. Dialogen avslutades med ett anförande av Jakob Wernerman, *biträdande avdelningschef på Sida*. Seminariet finns att se i sin helhet på SIANI:s webbplats ².

² <https://www.siani.se/video/swedens-global-food-systems-dialogue-food-security-conflict-and-resilience/>

Sammanfattning av diskussioner om visionsmeningarna

Vision 1: Initiativ till att stärka livsmedelssystem i konfliktdrabbade samhällen, bidrar till att skapa fred, stabilitet och inkludering

För att uppnå visionen nämns vikten av landrättigheter, då konflikter ofta leder till instabilitet som kan påverka tillgängligheten av land att bruka. Här bör statliga initiativ tas för att främja delägandet av land mellan partners (i äktenskap och civila partnerskap) som bidrar till jämställdhet mellan kvinnor och män. Därutöver är tillgång till lån och finansiella tjänster bland utsatta grupper viktigt.

Livsmedel och hunger är inte en särfråga utan en del av ett större holistiskt utvecklingssystem.

I konfliktsituationer påverkas både produktionsledet och leden därefter i livsmedelskedjan. Det krävs stöd riktat just mot produktionsledet, inte minst för att stötta kvinnor och andra utsatta samhällsgrupper. På så sätt skulle man kunna fortsätta producera mat under konflikter och samtidigt bidra till att bättre hantera effekter som följer. Det finns även behov av att skapa stabila marknader för livsmedelsaktörer under dessa förhållanden. Dessutom lyfts betydelsen av att motståndskraft måste stärkas på landsbygden innan konflikter och kriser uppstår, och att stöd för detta arbete måste finnas tillgängligt.

Ursprungsbefolkningar på landsbygden påverkas också av konflikter och för att ge dem ett bra stöd är det viktigt att man förstår dessa folkgruppers behov, deras levnadssätt och den lokala kontexten.

Konsekvenserna av att inte ta dessa aspekter i beaktning kan resultera i att stödet skapar fler problem snarare än att ge en positiv inverkan.

I en av grupperna lyftes även att det är av yttersta vikt att livsmedelskriser återigen uppmärksammas i media, då det upplevs att dagens livsmedels- och hungerkriser inte belyses i den mån som tidigare gjorts.

För att hitta ytterligare lösningar som kan tillgodose livsmedelsförsörjningen i konfliktområden, nämns att hänsyn måste tas till lokalbefolkningen och att de aktivt bör inkluderas i beslutsfattande och fredsprocesser. Man frågar sig under diskussionen hur man ska bättre integrera lokalbefolkning och deras åsikter, och man lyfter vikten av att utvidga samarbetet mellan lokalbefolkning och forskare genom deltagarfrämjande forskningsmetoder.

Lantbrukare kan också stödjas genom politiska incitament för att odla lokala grödor som det redan finns kunskap om och man är van att odla. Det nämns även att fler initiativ behövs så att innovationer från utvecklade länder som Sverige kan tillämpas i utvecklings- och konfliktdrabbade länder. Dessa innovationer skulle också kunna utvecklas genom ett samarbete mellan aktörer i respektive länder.

Det lyfts även att multinationella företag behöver kontrolleras för att inte skada redan existerande livsmedelssystem. Småskaliga jordbrukare kan tvingas bort ifrån sin mark och lämna hållbara

produktionstekniker för att ge plats åt företag och monokultur, vilket kan bidra till att skapa instabilitet och minska motståndskraften i samhället. Det är också viktigt att lokala livsmedelssystem stärks för att minska beroendet av externa aktörer och öka den lokala motståndskraften.

Utöver detta nämner man att Sverige kan bidra till bättre stöd genom en förändring i sin organisationsstruktur så att den är mer koordinerad och att man undviker att jobba i silos. Det är också viktigt att säkerställa att det humanitära biståndet inte får oanade konsekvenser samt att säkerställa stöd som bidrar till att långsiktigt bygga upp starka och inkluderande livsmedelssystem.

Vision 2: Kopplingen mellan otrygg livsmedelsförsörjning och våldsamma konflikter uppmärksammas och en rad institutionaliserade riskhanteringsverktyg är etablerade

Det saknas bred kunskap och förståelse om kopplingen mellan otrygg livsmedelsförsörjning och våldsamma konflikter. Det nämns även att frågan om 'institutionell nivå' inte alltid är tillämpbar då vissa länder inte har statliga aktörer som skulle kunna ta initiativ till att ge stöd i denna typ av konfliktsituation. Vidare framhålls även att aktörerna inte till fullo ser den direkta kopplingen mellan dessa aspekter, utan att andra bidragande faktorer också vägs in. I socioekonomiskt- och politiskt instabila situationer kan klimatförändringar och naturkatastrofer påverka hushållens inkomster och försörjning. Detta skapar i sin tur en brist på mat. Våldsamma konflikter som sedan bryter ut förvärras av redan existerande problem såsom konkurrens om land, vatten, och andra resurser.

När denna typ av osäkerhet uppstår tvingas människor att migrera. För att kunna uppnå den givna visionen så krävs fler verktyg och mer stöd på statlig nivå för att hjälpa de personer som är på flykt. Biståndsgivande länders bristande kunskap om migration och hur de situationer som tvingat folk att fly har uppstått uppmärksammas, samtidigt som det påpekas att det är samma länder som ofta tar emot flyktingar.

Hos biståndsgivande länder, inklusive Sverige, krävs det en ökad förståelse för vad säkerhet egentligen innebär. I Sverige måste denna kunskap som kanske finns hos våra säkerhetsaktörer höjas inom olika departement och statliga myndigheter. Det är dessutom viktigt att biståndsgivande länder är medvetna om att stöd som fokuserar på en specifik nödsituation kan bidra till andra långsiktiga effekter. Det nämns att när biståndsgivare kommer in med assistans bör ytterligare fokus läggas på att motverka just orsakerna som driver hunger och konflikt, och således bidra till konfliktlösning och konfliktförebyggande arbete.

I en av diskussionsgrupperna beskriver man att förståelsen för inhemska, lokala konflikter och orsakerna till dessa måste öka. Detta inkluderar även maktdynamiken på lokal nivå. I olika länder skiljer sig de orsakande faktorerna åt, det kan vara att upprorsmakare som försöker utnyttja instabila situationer, konflikter om landäggande och storleken på olika produktionssystem. Här kan Sverige

bidra till att öka förståelsen. Grupperna lyfter även att mat är en mänsklig rättighet, och att länder som Sverige, måste använda sin röst för att värna denna rättighet.

Frågan om demokrati och bristen på medborgardeltagande i konfliktdrabbade länder behöver lyftas. Sverige kan via samarbetet med mottagarländer bidra för att tillämpa god demokratisk praxis och transparens, för att göra detta bör Sverige öka sin förståelse om lokala kontexter. En deltagare beskriver att det finns flera verktyg och metoder att nyttja, inklusive dialoger och samarbete för att bygga plattformar där personer kan föra fram sina åsikter.

Man tar även upp frågan om hur handlingar hos aktörer som inte är statliga, till exempel konsumenter i mer utvecklade länder, är kopplade till konflikter i andra länder. Det ges exempel på hur drogkarteller i Mexiko har börjat sälja avokados eftersom det finns en så stor, internationell efterfrågan. Därmed krävs ytterligare kunskap bland allmänheten i rikare länder om hur deras vardagliga konsumtion och agerande har påverkan på global nivå.

En deltagare lyfter att det finns mycket forskning inom området som visar hur organisationer kan bidra till att stötta visionen. Det lyfts också en frustration över att denna forskning inte tillämpas av beslutsfattare. Biståndsgivande länder bör använda forskning i biståndet för att bättre förstå biståndets effekter och påverkan. Det krävs också att man på plats tar initiativ till att förstå den inverkan som biståndet har för att förbättra biståndet.

I frågan om att ta fram riskhanteringsverktyg på institutionell nivå menar en deltagare att tanken om decentraliserade initiativ är lockande, där man skapar verktyg för olika lokala kontexter för att kunna hantera konflikter i specifika områden. Sverige som en internationell och utomstående intressent kan spela en roll här genom att kartlägga potentiella konflikter och hur de kommer påverka olika områden, för att veta var och hur man ska bygga upp denna typ av decentraliserade verktyg. För att dessa verktyg ska kunna tillämpas på bästa sätt krävs dock mer tillit mellan lokalbefolkning, samt lokala och statliga myndigheter. För att uppnå detta, krävs utveckling och stärkandet av demokratiska processer.

Det är viktigt att länder som tar emot bistånd även tar sig ur beroendet av extern hjälp och externa bidrag. Det krävs därför att man på inhemsk nivå tar initiativ för att skapa förändring. Till exempel kan lokala och decentraliserade riskhanteringsverktyg drivas på lokalnivå med stöd från externa partners. Dessutom lyfts att man måste komma över rädslan för återkolonisering, eftersom denna kan göra det svårt att acceptera extern hjälp och stöd. För att dämpa rädslan i samband med frågor som rör livsmedelsförsörjning rekommenderar en deltagare att biståndsgivande länder bör kommunicera att frågan om livsmedelsförsörjning inte handlar om ett enskilt land utan är en större, global fråga där alla länder är inblandade och där initiativ för att trygga livsmedelsförsörjning tillämpas globalt. Detta skulle kunna öka tilliten mellan låg- och höginkomstländer.

Slutligen, för att uppnå visionen lyfts även andra proaktiva medel fram, som att bygga upp en motståndskraft mot problem som skapas av konflikter. En deltagare nämner att de, som många andra, jobbar med naturbaserade lösningar som förbereder till exempel primärproducenter för klimatförändringar. I denna typ av arbete tillägger en person att det är viktigt att man fokuserar på metoder såsom diversifierad odling för att uppnå bästa resultat. En annan deltagare nämner att man måste fokusera på att trygga livsmedelsförsörjning både på landsbygden och inom städerna, eftersom konflikter orsakade av brist på mat även kan uppstå i urbana sammanhang. Man nämner även att det är viktigt att ha tillgång till teknik och att öka möjligheter för jobb för att bygga upp en stark motståndskraft.

Vision 3: Våra livsmedelssystem är hållbara och jämlika; de bygger motståndskraft mot otrygg livsmedelsförsörjning och förbättrar möjligheterna för fred

För att uppnå visionen måste biståndet som det ser ut idag förändras. Det föreslås att biståndet måste bli mer holistisk och fokusera på flera livsmedelsområden utöver just primärproduktion, såsom matbrist, hygien, etcetera. Bistånd måste också tillämpas med ett mer långsiktigt perspektiv. Biståndsorganisationer är bra på att sätta plåster på sår, men det finns utrymme för att förbättra det långsiktiga arbetet med att lösa olika situationer. För att detta ska ske krävs initiativ från de som har resurser. Det behövs även fler insatser för att stärka de som inte har samma tillgång till resurser, exempelvis kvinnor. Ett tydligare erkännande och förstärkning av arbetet med kopplingen mellan hunger och konflikt är viktigt.

Ett tidigare problem har varit att olika biståndsgivare har haft olika agendor med fokus på olika problem, men de flesta problem med livsmedelsförsörjning är kopplade till gemensamma orsaker såsom klimatförändringar och konflikter. Dessutom uttrycks att vissa initiativ idag endast försöker lösa nödläget men mer hänsyn behöver tas till orsakerna som skapat en rådande krissituation. Här behöver biståndsorganisationer arbeta mer analytiskt för att förstå underliggande orsaker till krissituationen och inte bara bidra med tillfällig hjälp. Ett problem som lyfts är att många biståndsorganisationer inte har kapaciteten och kunskaperna för att göra omfattande analyser. Det krävs också att det förebyggande arbetet görs tillsammans med myndigheter, civilsamhället och internationella aktörer.

Problemet med kopplingen mellan humanitärt bistånd och utvecklingsbistånd lyfts och hur de bättre går att sammanlänka. Det finns en brist i förståelse kring skillnaderna i det regelverk som styr humanitärt-, respektive utvecklingsbistånd. Det framkommer också att bistånd kan påverka maktbalanser, därför är det viktigt att bistånd ges på ett sätt som inte skapar ett beroende hos biståndstagarna. Framför allt är det viktigt att livsmedelsassistans inte negativt påverkar lokala livsmedelssystem. Man måste ha ett helhetstänkt för att stärka motståndskraften i lokalsamhället.

Livsmedelssystem måste förstås som komplexa politiska system. När diskussioner kring jämlikhet och hållbarhet lyfts betyder det inte samma sak för alla inblandade aktörer. Det är viktigt att förstå den lokala kontexten, inklusive kännedom om urfolk och deras levnadssätt. Plattformar måste skapas för att ge möjligheter för olika grupper och individer att delta aktivt. Dessa plattformar kan också bidra till att skapa marknadsrelationer eftersom vissa samhällsgrupper ofta inte har tillgång till livsmedelsmarknader.

Globala Nord måste agera mot hunger och livsmedelsförsörjningskriser och dess bakomliggande orsaker. Under pågående pandemi har världen lyckats med att tillämpa en global omställning för att både motverka smittspridning och effekterna av smittspridningen. Dock påpekas det att klimatkrisen och hunger inte upplevs som ett direkt hot i Globala Nord och därför har ingen systemisk förändring skett på global nivå. För att uppnå denna förändring kommer det krävas mer finansiering, där kan Sverige öka sina insatser kraftigt.

Olika aktörer i gruppen delar även förslag på hur de kan bidra till visionen. Sida kan till exempel sprida de budskap som lyfts i dessa dialoger till andra finansiella aktörer och partners. Politiker måste våga fatta större beslut och inte vara rädda för att det kan påverka deras politiska position. Sverige bör också mer aktivt satsa på ett förebyggande arbete genom att vara ett föredöme och bidra med kunskap kring hållbart jordbruk samt påverka andra länder att utöka sitt hållbarhetsarbete.

Sverige bör också fortsätta stötta biståndsinstitut som främjar lokala marknader, och arbeta utifrån ett holistiskt tillvägagångssätt. Till exempel utförs idag ingen miljöutvärdering vid etablering av flyktingläger vilket borde vara en del av ett holistiskt bistånd. När Sverige ger bistånd på produktionsnivån behöver hänsyn också tas till aspekter såsom marknadstillgång. Det är också viktigt att inkludera konfliktperspektiv och risk för konflikt i allt biståndsarbete.

För att uppnå hållbara livsmedelssystem krävs ett bredare direktiv från EU och FN, samt ett större engagemang från politiker. I skapandet och tillämpningen av dessa direktiv så krävs det ett bättre inkluderande av olika partners samt representanter från ursprungsbefolkningar och ungdomar.

Det är viktigt att inte endast fokusera på Globala Syd. Många förändringar krävs också i Europa, exempelvis med CAP och den nya reviderade versionen som röstats igenom.

Vision 4: Initiativ till att stärka motståndskraft mot hunger och konflikter riktar sig mot både olika delar av livsmedelskedjan och hela livsmedelssystem. Initiativen tar även hänsyn till lokala kontexter och främjar lokala kapaciteter vilket möjliggör att externa intressenter endast behöver bidra med extra stöd

I diskussionerna håller vissa inte med formuleringen av visionens andra del, utan menar att externa aktörer kan spela en viktig roll i flera sammanhang. Dessutom saknar man ett förtydligande av vad 'bidra med extra stöd' innebär.

För att stabilisera livsmedelskedjor nämns vikten av kvinnors roll. Det finns behov av initiativ riktade till kvinnor för att exempelvis stärka kvinnors roll i ekonomin och inom familjen, såsom via kontantöverföring. Denna sorts initiativ behöver skalas upp och för att få spridning, krävs stöd på lokal, nationell och global nivå.

Ytterligare fokus behöver läggas på att stärka urfolks deltagande. Dessa gruppers lokala kunskap om hållbara lösningar för livsmedelssystem bör beaktas. Röster från urfolk och kvinnor måste lyftas och höras bland andra intressenter.

Gällande initiativ som tillämpas av externa aktörer krävs förbättring i tillämpningen av hur olika organisationer stödjer lokala samhällen. Den typ av initiativ som fungerar och som hjälper kvinnor och ursprungsbefolkningar behöver utökas och få bredare påverkan. För detta krävs finansiering och ett utökat arbete mellan olika sektorer. Samarbeten mellan olika aktörer, framförallt de som representerar olika sektorer inom miljö, sociala förhållanden och ekonomi, är särskilt viktigt i konflikttrabbade och instabila områden.

Det finns ett behov av mer robusta livsmedelskedjor. Livsmedelskedjors sårbarhet har synliggjorts under COVID-19 pandemin. Det behövs ett större fokus på att öka kvalitén istället för enbart ett fokus på produktivitet. Det krävs också ett fokus på kontext-specifika initiativ och utrymme att utveckla lokala innovationer med stöd från omgivningen. Externa partners kan också bidra till dessa lokala kontexter, inte bara med 'extra stöd' utan även som aktiva samarbetspartners. För att uppnå en mer långsiktig framgång krävs lokala lösningar som skapas och ägs av lokalbefolkningen. Det finns även ett problem med fördelningen av vinster och att producenter inte får tillräckligt mycket betalt.

En av grupperna understryker den roll som agroekologi kan spela. Exempelvis har agroekologi möjliggjort en ökad produktivitet i Sahelregionen genom hållbara odlingsmetoder. Agroekologi anses vara ett framgångsrikt odlingsätt då man tillämpar både småskaliga och storskaliga produktionsmetoder och -tekniker för att optimera lantbruket. Det kan också bidra till att minska fattigdom, skapa jobb möjligheter och att mobilisera kollektiva initiativ. Dessutom kan dessa typ av initiativ bygga stabilitet som motarbetar konflikter och leder till en större, transformativ förändring i lokalsamhällen.

Agroekologi kräver dock investeringar och finansiella incitament, vilket priset på livsmedel som reflekterar de verkliga och faktiska produktionskostnaderna skulle kunna reglera. Detta innebär att priset på en livsmedelsprodukt inkluderar ytterligare kostnader som miljöförstöring. I användandet av de faktiska priserna måste man ta hänsyn till de mest utsatta som skulle kunna påverkas socioekonomiskt av denna prisomställning, då en omställning till mer hållbara produktionsätt kan vara kostsamt. Det måste således finnas finansiellt stöd för att underlätta deras situation och bidra till deras produktionsomställning. Hållbara fonder måste få större plats, där man till exempel skulle kunna få bättre lånförhållanden om man använder hållbara metoder.

För att utöka agroekologiska initiativ behövs mer tillit mellan olika parter i samhället. I vissa fall bör lantbruk slås ihop. Det finns dock en social press i flera samhällen att delta i den nuvarande produktionen, framförallt då man får externt stöd. Dessutom kräver agroekologi mer kunskap om lokala kontexter för att förstå vilka lantbrukssystem som är bäst anpassade för olika områden. Det finns ett behov av mer kunskapsbaserad odling som bygger på lokal kännedom om miljön och jordbruksmarken.

Sverige kan arbeta för att svenskt bistånd används effektivt och ger en katalytisk effekt. Detta är viktigt eftersom Sveriges finansiella bistånd och möjlighet att påverka är begränsat och Sverige har inte mandat att kräva hur andra länder prioriterar sina budgetar. Sverige såväl som andra biståndsgivande länder bör minimera risken för att bistånd snedvrider konkurrensen på lokala marknader. Ett exempel att minska denna risk är WFP:s upphandling av livsmedel från lokala producenter. Bistånd måste känna till och stämma av länders konfliktsituation.

För att förverkliga hållbara livsmedelssystem krävs en hållbar produktion som tar hänsyn till ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensioner. Diskussion sker kring hur man ska försäkra sig om hållbarhet inom de produktionssystem som utökas. Det är även centralt att se värdet av småskaliga produktionssystem då dessa kan vara produktiva och samtidigt bidra till biologisk mångfald.

Vision 5: Människor har makt att förbereda sig för, motstå, och återhämta sig från kriser och katastrofer; samtidigt som de är del av livsmedelssystem som ger näringsrik mat och bidrar till mer jämlika levebröd (livelihoods), och att hållbara ekosystem säkerställs.

Formuleringen av påståendet diskuteras, där vissa anser påståendet vara otillräckligt. Det finns ingen överenskommelse om vad till exempel katastrofer innebär, då vissa länder frekvent uthärdar skeenden som skulle kunna ses som chocker men som egentligen inte innebär något oväntat. Man måste vara ense om terminologin som används och det får inte finnas utrymme för olika tolkningar gällande vad termerna i visionen innebär. Visionen borde ha inkluderat en referens till 'rättigheten till mat' eller 'landrättigheter' samt 'effektivt deltagande'.

För att uppnå visionen lyfts bland annat vikten att lägga mer fokus på havsområden och deras bidrag till livsmedelskedjor. Det anses viktigt att stötta hållbara fiskerier och i en högre grad belysa kvinnors roll inom fiskerinäringen i nationell politik. Det krävs också en samordning av insatser mot klimatkrisen och hungerkriser, då dessa kriser hänger ihop och påverkar varandra. Det finns till exempel utrymme för fler initiativ som fokuserar på regenerativt lantbruk, agroekologi, skogsjordbruk och hållbara landskötsels- och planeringsinitiativ.

För att möjliggöra starkare motståndskraft för kriser bör lokala livsmedelssystem stärkas med initiativ som ser till den lokala kontexten. Civilsamhället, småskaliga jordbrukare och jordbrukskooperativ

anses vara viktiga aktörer i att stärka lokala livsmedelssystem, men det är nödvändigt att även länders regeringar agerar för ett mer hållbart jordbruk med exempelvis ekologisk odling.

Grupperna belyser vikten av kvinnors och ungas roll i livsmedelssystem. Det krävs även en mer jämlik distribution av näring och mat. Diversifiering inom livsmedelssystem bör även inbegripa diversifiering inom distribution. Maten bör vara mer marknadsförbar för att öka dess tillgänglighet och livsmedelskedjor bör öka sin transparens. Generellt krävs mer investering i livsmedelssystem i sårbara och instabila geografiska områden.

En deltagare nämner att man bör ta hänsyn till UNDROP:s förslag. Utökat samarbete anses väsentligt men man måste säkerställa att dessa samarbeten inte endast tar hänsyn till privata aktörers intressen. Landrättigheter är fundamentala.

Även om Sverige redan är aktivt engagerat för att bidra till att uppnå denna vision finns vissa förbättringsområden. Sverige kan till exempel prioritera initiativ med långsiktiga effekter. Sverige kan även bidra med mer teknisk expertis inom jordbrukssektorn i utvecklingsländer, och för att skapa mer näringsrika och diversifierade livsmedelskedjor.

Sverige kan uppmuntra småskaliga lokala produktionssystem genom att stödja en mer diversifierad produktion och rådgivningstjänster för jordbrukare. Forskning om agroekologi, ekologiskt jordbruk och skogsjordbruk är viktigt för utvecklandet av småskaliga jordbruk. Sverige kan stärka småskaliga jordbrukares internationella organisationers positioner i internationella förhandlingar. Sverige skulle i sina initiativ även kunna tillämpa ett ytterligare perspektiv från jordbrukare och gräsrotsrörelser.

Likt andra länder, kan Sverige ta hänsyn till UNDROP:s förslag och tillämpa ett rättsbaserat fokus. Sverige kan stödja och uppmuntra användandet av kunskap om livsmedelssystem från urfolk, erkännandet av urfolks livsmedelssystem, samt en hållbar fiskenaering.

Sverige skulle även kunna stötta dialoger mellan starkare och svagare aktörer. Sverige bör se till att både de egna organisationerna och andra som jobbar med lantbruk och livsmedelsproduktion sätter en högre standard för lantbruk, använder existerande kunskap kring ämnet och bygger expertis i de länder som de jobbar med. Sverige kan även sprida budskapet att tryggad livsmedelsförsörjning och ett stabilt lantbruk driver på tillväxt inom den privata sektorn och att lantbruk kan vara en bidragande lösning till att till exempel öka biologisk mångfald.